

אוניברסיטת בר אילן

חויית הדחק בקרב גברים ישראלים

בתקופת אמצע החיים

אורית בן יצחק

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך

במחלקה ללימודים בין-תחומיים

התכנית ללימודי מגדר

אוניברסיטת בר-אילן

תקציר

פריחתן של תכניות ללימודי נשים בישרו את הנצתן של התכניות ללימודי גברים. לאחר שנחשפתי לתיאוריות פמיניסטיות, אשר דנו בקשיים הרבים של נשים, הרגשתי צורך להבין האם בחברה המערבית קל יותר לחיות כגבר. הסתבר, כי גם גברים משלמים מחיר לא פשוט דווקא בשל היותם "המין החזק" והכוח ההגמוני בחברה. התודעותי לתחום לימודי הגבריות עורר בי רצון לחקור את מצבי הדחק שבהם שרויים גברים באמצע חייהם, ומהן הדרכים שבאמצעותן הם מתמודדים, ובהם מתמקד המחקר.

על מנת לבדוק סוגיה זו, נערכו ראיונות עומק על-פי גישת 'סיפורי חיים'. אוכלוסיית המחקר מנתה 14 גברים בני 45–55, יהודים חילוניים, נשואים, אקדמאים, אשר מתגוררים במרכז הארץ, במעמד סוציו-אקונומי בינוני, אשר התבקשו לספר על אירועים בחייהם הבוגרים שהיה בהם קושי, ואיתם היו צריכים להתמודד. מטרה נוספת של מחקר זה הייתה לבחון כיצד מפרשים גברים אלה את אירועי הדחק שחוו, את סיבותיהם ואת השלכותיהם על חייהם.

מניתוח הממצאים עולה, כי קיים מכנה משותף לגורמי הדחק וההתמודדות אצל מרבית המרואיינים. הדמות העולה מרוב הראיונות היא של גבר בודד, המסווה רגשות, ודואג להיראות כלפי חוץ חזק וגיבור. רק מעטים מהנחקרים דיווחו, שהם חולקים את רגשותיהם עם הקרובים להם, מחפשים אחר תמיכה ולא חוששים מלחשוף חולשות. נראה, כי הגברים במדגם נמצאים בשלב, שבו הם מנהלים דיאלוג עם הערכים שלאורם חונכו ביחס לדמות הגבר – המאצ'ו.

עבודה זו מנסה להעשיר את ההבנה ביחס לגבריות בישראל, במיוחד בהתייחס לגבר הישראלי באמצע חייו. מכיוון שלא עלה בידי למצוא רקע תיאורטי ואמפירי מעודכן המתמקד בגברים ומתאר גורמי דחק והתמודדות עמם, על אחת כמה וכמה בישראל, נעשה ניסיון במחקר זה להבין מתוך הראיונות, בתהליך של מלמטה-למעלה (bottom-up) את חוויות הדחק של גברים אלה. המחקר נערך בשיטת מחקר איכותנית של ראיון ביוגרפי-נרטיבי, לפי שיטת "סיפורי חיים".